

МУНИЦИПАЛЬНОЕ БЮДЖЕТНОЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
СРЕДНЯЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ШКОЛА №2 г. АК-ДОВУРАК

Согласовано:

Замдиректора по

УВР: _____/Домур А.О./

От «28» августа 2024г.

Утверждена: Приказ № 143

от «28» августа 2024

Директор: _____/Булавко И.С./

Рабочая программа по родному (тувинскому) языку

Класс: _____ 5 _____

Количество часов: в неделю 3; в год: 102 _____

Программа разработана в соответствии с Тыва дылга ооредилге федералдыг куруне
стандарттары. Тыва дыл болгаш харылзаалыг чугаа сайзырадылгазынга чижек ажылчын
программа. Кол ниити ооредилге (5-9) класстар. Ортумак (долу) ниити ооредилге (10-11
класстар). Тыва Республиканын өөредилге болгаш эртем яамызының Национал школа
хөгжүдер институтунун Өөредилге-методиктиг чөвүлели сайгарып көрген. (2017 чыл,
август 28) _____

Учебник: Е. М. Куулар, Т. Б. Оюн, Ч. А. Сарыглар, Ч. М. Тютюш. – Кызыл, 2022.

Программу составил учитель родного языка и литературы Монгуш С.Н. _____

Срок освоения программы: 2024-2025 учебный год

2024-2025 учебный год

Тайылбыр бижик

«Тыва дыл» деп эртемниң школаның өөредилге планында туружу

Федералдыг базистиг өөредилге планында Россия Федерациязының бүгү-ле школаларына төрөөн дылды албан өөренири көрдүнгөн. Ооң иштинде федералдыг күрүнениң өөредилге стандарттарының (ФКӨС-түн) негелдезин ёзугаар 5 класска тыва дылга неделяда 1 шак көрдүнгөн (вариант 4). Регионалдыг компонент шагындан тыва дыл эртеминге 2 шакты немээн. Ынчангаш чылда ниитизи-биле 105 шактын дургузунда уруглар ук эртемни өөренир.

Тыва дылды 5 класска өөренириниң кол түңнелдери.

Бот-тускайлаң:

- * төрөөн дылын улустарның аразында харылзажырының кол дылдарының бирээзи кылдыр медресеп билири;
- * бодунуң төрөөн дылынга сонуургалды күштелдирери;
- * чугаалажып турар кижизин чугулалап билири;
- * чугаалажып турар кижизин хүндүлөп көөрү.

Метапредметтиг:

- * бодунуң мурнунга сорулгаларны салып билири;
- * кылып алган болгаш чедир кылбаан чүүлдерин сайгарып билири;
- * сөзүглелдин ангы-ангы жанрлары, словарьлыг статьялар, таблицалар болгаш схемалар-биле ажылдап билири;
- * билип алган чүүлүн шын сайгарып, түңнелдерни үндүрери;
- * номнарда болгаш словарьларда бижээн чүүлдерниң, хайгааралдар түңнелинде үнүп келген чүүлдерниң аразында карышкактарны эскерип билири;
- * салдынган айтырыгга шын харыылап билири;
- * бодунуң бодап турар чүүлүн бадыткап билири;
- * бодунуң кылган ажылдарының түңнелдерин көргүзүп билири.

Предметтиг:

Чугаалаары

- * шын чугаалап билири;
- * өске кижиниң чугаазын ангы-ангы аргалар дузазы-биле дамчыдып билири;
- * кандыг-бир дыңнадыг азы бижимел ажыл-биле аудитория мурнунга чугааланып билири;
- * кижилер-биле чугаалажып тура, чугааның нормаларын шын сагыыры.

Дыңнаары

- * чугаалажып турар кижизиниң чугаалаар деп турар чүүлүнүң сорулгазын тодарадып билири;
- * төнгөн болгаш төнмээн бодалдарны илередип билири;
- * айтырыгны шын салып база дыңнап билири;
- * чүве чугаалап турар кижиниң сөстери биле аңаа өске кижиниң дамчытканы сөстөрүн ылгап билири.

Номчууру

- * аңгы-аңгы аргаларның дузазы-биле бижип көргүскен авторнуң сөстери биле чугааны дамчыткан кижиниң сөстөрүн, ооң иштинде доора чугааны аңгылап билири;
- * сөзүглелде бодунуң билбези сөстөрни тодарадып билири база оларны өске сөстөр-биле солуп билири;

* янзы-бүрү словарьлардан медээни тып билири, ооң утказын делгеренгей кылдыр тайылбырлап билири.

Бижири

- * кандыг-бир чүүлдү дыңнавышаан бижип билири;
- * бижик демдектерин шын салып, ону тайылбырлап билири;
- * сөзүглелди эде тургуспушаан бижип билири;
- * сөзүглелге антонимнерни, синонимнерни, төрөл сөстөрни ажыглап билири;
- * сөстүн утказын янзы-бүрү арагларның дузазы-биле бижимел чугаага тайылбырлап билири;
- * аңгы-аңгы хевирниң сөзүглелдерин тургузуп билири;
- * сөзүглелде частырыгларны эдип билири;
- * бир-ле чүүлге азы болуушкунга атты берип билири.

Кол тургузуу.

Тыва дыл дугайында. Дыл болгаш чугаа-1ш.

Катаптаашкын

I. Лексика

II. Фонетика

III. Сөс тургузуу болгаш сөс чогаадылгасы

IV. Морфология. Орфография:

- 1). Чүве ады
- 2). Демдек ады
- 3). Сан ады

V. Синтаксис

Катаптаашкын

Өөреникчилерниң билииниң деңгелинге негелделер.

- Чугаа үннерин бижикке шын илередип билири;
- Дыңнаан чүүлүнүн утказын тода дамчыдып билири;
- Сөстү уткалыг кезектерге частырыг чок чарып билири;
- Чугаа кезектериниң ылгалдарын тодарадып билири;
- Домактарны чурум ёзугаар сайгарып, аңаа бижик демдектерин шын салып билири.

Көрдүнгөн түңнелдерни үнелээри.

- Дыңнаан, көргөн, номчаан чүүлүнге хамаарыштыр бодалдарын чиге, тода илередир;
- Бодунуң бодалын чижектер дамчыштыр бадыткап шыдаар;
- Дорт чугаадан диалогту ылгап билир;
- Бодунуң частырыгларын тып шыдаар;
- Чугаалажып турар кижизин дыңнап билир, ону хүндүлээр...

Өөредилге-методиктиг комплекс.

1.Тыва Республиканың өөрөдилге, эртем яамызының болгаш Национал школа хөгжүдөр институттун сүмелээни тыва дылга өөрөдилге программазы. Авторлары: Ш.Ч. Сат, А.К. Ойдан-оол, Н.Д. Сувандии. Кызыл, 2008.

2. Өөрөдилге ному. М.Д. Биче-оол, К.А. Бичелдей. Тыва дыл. 5 класс. Кызыл, 2010.

3. К.Б. Март-оол. 1) Методиктиг сүмелер. Тыва дыл. 5 класс; 2) Дидактиктиг материал. Тыва дыл. 5-6 класс.

4. С.Т-С. Ооржак, М.Ч. Ооржак. 1) Диктантылар чыындызы. 5-9 класс; 2) Эдертиглер чыындызы. 5-9 класс.

5. Аңгы-аңгы таблицалар болгаш схемалар, сюжеттиг чуруктар.

6. Янзы-бүрү словарьлар болгаш сөзүглелдер.

7. Тыва дылдың шинчээчилериниң эртем ажылдары.

8. Башкының дылдың адырларының аайы-биле тургускан тестилери.

9. Хыналда карточкалар.

Тематиктиг план.

№	Раздел	шагы
1	Катаптаашкын	12
2	Лексика	17
3	Фонетика. Орфография.	21
4	Графика. Орфография.	9
5	Морфология	34
6	Синтаксис	5
7	Катаптаашкын	7

Тыва дыл 5 кл							
Монгуш Сайлык Николаевна							
№ п/п	раздел №	Кичээлдин темазы	ш	Онаалга	ай, хуну (план)	ай, хуну (факт)	Примечание
1. КИИРИЛДЕ. (1)							
1	1.1	Кирилде кичээл	1	номчуур	03.сен		
2. КАТАПТААШКЫН (5)							
2	2.1.	Шын адалга болгаш шын бижилге	1	дужуруп бижиир	04.сен		
3	2.2.	Чуве адынын саны, падежи	1	практиктиг ажыл	05.сен		
4	2.3.	Демдек ады	1	кыска чогаадыг	10.сен		
5	2.4.	Ат орну	1	а.о. падежтерге оскертир	11.сен		
6	2.5.	чс. Диктант Эликтер	1	созуглел-биле ажыл	12.сен		
3. ЛЕКСИКА (11 ш)							
7	3.1.	Лексика дугайында билиг. Состун лексиктиг утказы	1	Мергежилге 25	17.сен		
8	3.2.	Чангыс болгаш хой уткалыг состер	1	Мергежилге 36, 37	18.сен		

9	3.3.	Состун дорт болгаш доора утказы	1	Мергежилге 41	19.сен		
10	3.4.	ЧС. Хыналда ажыл (адм)	1	созуглелден орфограммалар ушта бижиир	24.сен		
11	3.5.	Омонимнер	1	Мергежилге 53, 56	25.сен		
12	3.6.	Лексиканын темалыг болуктери. Синонимнер дугайында билиг	1	Мергежилге 59, 62	26.сен		
13	3.7.	Антонимнер дугайында билиг	1	Мергежилге 72	01.окт		
14	3.8.	Табу (хоруглуг состер) болгаш эвфемизмнер	1	Мергежилге 75	02.окт		
15	3.9.	Фразеологизмнер	1	чурук чуруур; Мергежилге 78	03.окт		
16	3.10.	Катаптаашкын	1	ар 50, айтырыгларга харыылаар	08.окт		
17	3.11.	ЧС. Хыналда ажыл. (Лексика)	1	карточка кылыр	09.окт		

4. ФОНЕТИКА. ОРФОГРАФИЯ (12 ш)

18	4.1.	Фонетика дугайында билиг. Чугаа органнары болгаш чугаа уннери. Артикуляция болгаш транскрипция	1	Мергежилге 97	10.окт		
19	4.2.	Дылдын ун системазы: ажык болгаш ажык эвес уннер. Ажык уннернин болуктээшкени	1	Мергежилге 109	15.окт		
20	4.3.	Ок-биле адаар ажык уннерлиг состер, оларны шын бижири	1	Мергежилге 117	16.окт		
21	4.4.	Й уннуг ажык ужуктер. Оларны шын бижири болгаш ажыглаары	1	Мергежилге 125	17.окт		
22	4.5.	ЧС. Диктант	1	транскрипцияга состер бижиир	22.окт		
23	4.6.	Ажык эвес уннернин болуктээшкени. Дулей, ыткыр, аяар ажык эвес уннер. Куштуг, кошкак болгаш эн кошкак ажык эвес уннер	1	Мергежилге 130	23.окт		
24	4.7.	ЧС. Практиктиг кичээл	1	ажык уннернин сайгарар чуруму	05.ноя		
25	4.8.	Ажык уннернин ужуктерин шын бижири. Т-Д, П-Б деп уннернин ужуктерин шын бижири	1	Мергежилге 144	06.ноя		

26	4.9.	Соске ажык эвес уннернин каттыжар чурumu. Соске а.э.у. домейлежири	1	Мергежилге 151	07.ноя		
27	4.10.	Катаптаашкын	1	фонетиктиг сайгарылга	12.ноя		
28	4.11.	ЧС. Онаалгалыг диктант	1	катаптаар	13.ноя		
29	4.12.	ЧС. Частырыглар-биле ажыл	1	созуглел-биле ажыл	15.ноя		

5. ГРАФИКА. ОРФОЭПИЯ (5 ш)

30	5.1.	Графика, оон хевирлери. Алфавит. Ъ болгаш Ь демдектерни хереглээри	1	Мергежилге 156	19.ноя		
31	5.2.	Сос иштинге а.э.у. ыткыр болгаш дулей хевирлеринин солчуру. Соске кожумактарнын немежир чурumu	1	Мергежилге 162	20.ноя		
32	5.3.	Слог болгаш оон хевирлери. Состу кожуреринин чурumu. Ударение.	1	Мергежилге 166	21.ноя		
33	5.4.	ЧС. Фонетиктиг сайгарылга	1	состер сайгарар	26.ноя		
34	5.5.	Орфоэпия. Тыва орфоэпиянын чугула айтырыглары: нарын состернин шын адалгазы	1	ар 91, айтырыгларга харыылаар	27.ноя		

6. СОС ТУРГУЗУУ. СОС ЧОГААДЫЛ ГАЗЫ (6 ш)

35	6.1.	Состернин уткалыг кезектери (морфемалар. Дос дугайында билиг	1	Мергежилге 173	28.ноя		
36	6.2.	Оскертилге кожумактары	1	Мергежилге 190	03.дек		
37	6.3.	Сос чогаадылгазынын морфологтуг аргазы	1	Мергежилге 200	04.дек		
38	6.4.	Синтаксистиг арга-биле чаа состу чогаадыры	1	Мергежилге 211	05.дек		
39	6.5.	Катаптаашкын	1	ар 109, карточка кылыр	10.дек		
40	6.6.	ЧС. Тестилиг хыналда ажыл	1	катаптаар	11.дек		

7. МОРФОЛОГИЯ. ЧУВЕ АДЫ (20 ш)

41	7.1.	Чуве ады. Ч.а. ниити утказы, грамматиктиг демдектери	1	Мергежилге 220	12.дек		
42	7.2.	Тодаргай болгаш туугай ч.а.	1	Мергежилге 224	17.дек		

43	7.3.	Хуу болгаш ниити ч.а. Хуу ч.а. шын адаары болгаш бижири	1	Мергежилге 234	18.дек		
44	7.4.	ЧС. Диктант	1	домактар чогаадыр	19.дек		
45	7.5.	Ч.а. бичеледир, чассыдар хевирлери	1	Мергежилге 244	24.дек		
46	7.6.	Ч.а. саны. Ч.а. сан кожумактарын шын бижири	1	Мергежилге 259	25.дек		
47	7.7.	Ч.а. хамаарылга хевири болгаш оон кожумактары. Ч.а. хамаарылга кожумактарын шын бижири	1	Мергежилге 269, 276	26.дек		
48	7.8.	Улегерлеп алган ч.а. хамаарылга кожумактарын шын бижири	1	Мергежилге 288	14.янв		
49	7.9.	Практиктиг кичээл	1	созуглел тургузар	15.янв		
50	7.10.	Катаптаашкын	1	падежтерге ч.а. оскертир	16.янв		
51	7.11.	ЧС. Хыналда ажил	1	катаптаар	21.янв		
52	7.12.	Чувe аттарынын падежтери. Адаарынын падежи	1	Мергежилге 296	22.янв		
53	7.13.	Хамаарыштыларынын падежи. Онаарынын падежи. Бээринин падежи	1	Мергежилге 303, 317	23.янв		
54	7.14.	Турарынын падежи. Унеринин падежи. Углаарынын падежи.	1	Мергежилге 324, 342	28.янв		
55	7.15.	Чувe аттарынын падеж кожумактарын шын бижири	1	Мергежилге 348	29.янв		
56	7.16.	Улегерлеп алган ч.а. падеж кожумактарын шын бижири	1	Мергежилге 351	30.янв		
57	7.17.	Практиктиг кичээл	1	падежтерге состер оскертир	04.фев		
58	7.18.	Чувe адынга катаптаашкын	1	ар 177, айтырыгларга харыылаар	05.фев		
59	7.19.	ЧС. Онаалгалыг диктант	1	созуглел-биле ажыл	06.фев		
60	7.20.	ЧС. Частырыглар-биле ажыл	1	Мергжилге 355	11.фев		

61	8.1.	Демдек адынын грамматиктиг утказы	1	Мергежилге 363	12.фев		
62	8.2.	Д.а. тургузуунун аайы-биле болуктери болгаш чогаадылгазы	1	чурукка чогаадыг, ар. 187	13.фев		
63	8.3.	Шынарнын демдек аттары, оларнын чадалары	1	Мергежилге 375	18.фев		
64	8.4.	Демдек аттарынын темалыг болуктери	1	Мергежилге 387	19.фев		
65	8.5.	Хамаарылганын демдек ады	1	Мергежилге 396	20.фев		
66	8.6.	Демдек адынын синтаксистиг хулээлгелери	1	Мергежилге 403	25.фев		
67	8.7.	Кичээл-катаптаашкын	1	Мергежилге 404	26.фев		
68	8.8.	Практиктиг кичээл	1	ар 204, айтырыгларга харыылаар	27.фев		
69	8.9.	ЧС. Хыналда ажил (чурукка чогаадыг)	1	д.а. морфологтуг сайгарылгазы	04.мар		
70	8.10.	ЧС. Частырыглар-биле ажил	1	Мергежилге 409	05.мар		
9. САН АДЫ (12 ш)							
71	9.1.	Сан адынын утказы	1	Мергежилге 416	06.мар		
72	9.2.	Сан адынын морфологтуг тургузуу. Бодуун, нарын, каттышкан с.а.	1	Мергежилге 423	11.мар		
73	9.3.	Сан аттарынын болуктери. Тун сан ады	1	Мергежилге 428	12.мар		
74	9.4.	Ангылаар с.а.	1	Мергежилге 433	13.мар		
75	9.5.	Чоокшуладыр с.а.	1	Мергежилге 435	18.мар		
76	9.6.	Чыыр с.а.	1	Мергежилге 438	19.мар		
77	9.7.	Дугаар с.а.	1	Мергежилге 442	20.мар		
78	9.8.	ЧС. Бот ажил	1	катаптаар	01.апр		
79	9.9.	Сан аттарынын домакка хулээлгелери	1	Мергежилге 447	02.апр		
80	9.10.	Сан аттарынын нарын сос тургузарынга болгаш быжыг сос кат-н тургузарынга киржилгези	1	Мергежилге 458	03.апр		

81	9.11.	Кичээл-катаптаашкын	1	Мергежилге 456	08.апр		
82	9.12.	ЧС. Хыналда ажыл	1	Мергежилге 462	09.апр		
10. СИНТАКСИС (8 ш)							
83	10.1.	Сос каттыжышкыны. Сос кат-н грамматиктиг уткалары	1	Мергежилге 476	10.апр		
84	10.2.	Сос кат-да состернин холбаалары	1	Мергежилге 479	15.апр		
85	10.3.	Каттыжылга холбаазы	1	Мергежилге 482	16.апр		
86	10.4.	Хамааржылга холбаазы	1	Мергежилге 486	17.апр		
87	10.5.	Башкарылга холбаазы	1	Мергежилге 493	22.апр		
88	10.6.	Катаптаашкын	1	Мергежилге 498	23.апр		
89	10.7.	Практиктиг кичээл	1	ар 252, айтырыгларга харыылаар	24.апр		
90	10.8.	ЧС. Онаалгалыг диктант	1	катаптаар	29.апр		
91	10.9.	ЧС. Частырыглар-биле ажыл	1	Мергежилге 499	30.апр		
11. КАТАПТААШКЫН (11 ш)							
92	11.1.	Лексика	1	созуглел-биле ажыл	01.май		
93	11.2.	Фонетика	1	фонетиктиг сайгарылга	06.май		
94	11.3.	Фонетика	1	состер болуктеп бижиир	07.май		
95	11.4.	ЧС. Фонетиктиг сайгарылга	1	фонетиктиг сайгарылга	08.май		
96	11.5.	ЧС. Хыналда диктант	1	катаптаар	13.май		
97	11.6.	Морфология. Чуве ады	1	созуглел-биле ажыл	14.май		
98	11.7.	Демдек ады	1	чурк-биле ажыл	15.май		
99	11.8.	Сан ады	1	кыска чогаадыг	20.май		
100	11.9.	Практиктиг кичээл	1	морфологтуг сайгарылга	21.май		
101	11.10.	ЧС. Чыл туннелинин хыналда ажылы	1	катаптаар	22.май		
102	11.12.	ЧС Частырыглар-биле ажыл	1	катаптаар	27.май		